

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФИЦИАЛЬНАЯ

№

ГАЗЕТА

73.

KURYER WILEŃSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. ПЯТНИЦА, 20-го Сентября. — 1846 — Wilno. PIĄTEK, 20-go Września.

ВНУТРЕННЯЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 12-го Сентября.

Ея Императорское Высочество Государыня Великая Княгиня Ольга Николаевна и Августейший Супругъ Ея, Его Королевское Высочество Наслѣдный Принцъ Виртембергскій, отправившіеся 28-го прошлаго Августа изъ Петергофа, въ сопровожденіи Ихъ Императорскихъ Высочествъ Государя Великаго Кнзя Константина Николаевича и Герцога Максимилиана Лейхтенбергскаго, прибыли въ Свинемюндъ 31-го Августа, не прежде поздняго вечера, по причинѣ противныхъ вѣтровъ. Августейшіе Путешественники отправились на слѣдующій день на русскомъ пароходѣ *Ладoga* въ Штетинъ, гдѣ были приняты прѣхавшимъ наканунѣ нарочно изъ Берлина Его Величествомъ Королемъ Прусскимъ, съ Ихъ Коррелевыми Высочествами Принцемъ Прусскимъ и Принцемъ Августомъ Виртембергскимъ.

Пробывъ ночь въ Штетинѣ, всѣ Августейшіе Особы отправились по желѣзной дорогѣ въ Берлинъ, откуда Ея Императорское Высочество Государыня Великая Княгиня Ольга Николаевна и Супругъ Ея, въ сопутствіи Его Императорскаго Высочества Государя Великаго Кнзя Константина Николаевича, 4-го Сентября отправились въ Штутгардъ.

Въ Именномъ Его Императорскаго Величества Высочайшемъ Указѣ, данномъ Правительствующему Сенату сего Сентября въ 5-й день, за собственноручнымъ Его Величества подписаніемъ, изображено: „Въ попеченіи Нашемъ о гражданскихъ чинахъ Имперіи во всемъ касающемся устройства государственной ихъ службы, признали Мы за благо усвоить Собственному руководству Нашему заведываніе сими чинами въ полномъ ихъ составѣ, и въ слѣдствіе того повѣляемъ: 1) Учредить при 1 Отдѣленіи Собственной Нашей Канцеляріи Инспекторскій Департаментъ Гражданскаго Вѣдомства, для производства въ ономъ дѣлъ по опредѣленію и увольненію чиновниковъ отъ службы, повышенію ихъ чинами, утвержденію въ должностяхъ и по другимъ предметамъ, на основаніи утвержденного Нами Положенія, присемъ препровождаемаго. 2) Департаменту возмнѣ дѣйствія свои съ 1-го Января 1847 года. 3) Дѣла, подлежащія на основаніи сего Положенія къ производству въ Инспекторскомъ Департаментѣ, по поступившимъ уже и могущимъ поступить въ Герольдію до 1-го Декабря сего года, привести ей къ окончанію согласно существующему порядку. О рѣшеніяхъ же Герольдіи, имѣющихъ послѣдо-

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 15-go Września.

Jej CESARSKA WYSOKOŚĆ WIELKA KSIĘŻNA OLGA NIKOLAJEWA i Najjaśniejszy Jej Mążonek, Jego Królewska Wysokość Nstępca Tronu Wirtembergskiego, którzy wyjechali 28 Sierpnia z Peterhofu, w towarzystwie Ich CESARSKICH WYSOKOŚCI WIELKIEGO KSIĘCIA KONSTANTEGO NIKOLAJEWICZA i KSIĘCIA MAXYNILIANA LEUCHTENBERGSKIEGO, przybyli do Swinemundy 31 Sierpnia, dopiero późno wieczorem, z powodu wiatrów przeciwnych. Najjaśniejsi Podróżni udali się nazajutrz na Rossyjskim parostatku *Ladoga* do Sztettinu, gdzie byli spotkani przez Króla Jego Mości Pruskiego, który wigilią umyślnie przybył z Berlina, wraz z Ich Królewskimi Wysokościami Księciem Pruskim i Księciem Augustem Wirtembergskim.

Przenocowawszy w Stettinie, wszystkie Najjaśniejsze Osoby udały się koleją żelazną do Berlina, z kąd Jej CESARSKA WYSOKOŚĆ WIELKA KSIĘŻNA OLGA NIKOLAJEWA i Jej Mążonek, w towarzystwie Jego CESARSKIEJ WYSOKOŚCI WIELKIEGO KSIĘCIA KONSTANTEGO NIKOLAJEWICZA, 4-go (16) Września wyjechali do Stuttgardu.

W Imiennym Jego CESARSKIEJ MOŚCI Najwyższym Ukazie, danym Rządzącemu Senatowi, 5-go Września, z własnoręcznym Jego CESARSKIEJ MOŚCI podpisem, wyrażono: „W troskliwości NASZEJ o cywilnych urzędników Cesarstwa we wszystkiem co się ściaga do urzędzenia publicznej ich służby, uznaliśmy za dobre wziąć pod własny Nasz kierunek, zawiadywanie temi urzędnikami w całym ich składzie, i w skutek tego rozkazujemy: 1) Urządzić przy 1-m Oddziale Własnej NASZEJ Kancelaryi Inspektorski Departament Cywilnego Zarządu, dla zajmowania się sprawami tyżącemi się przyjmowania i uwalniania urzędników ze służby, udzielania im rang, zatwierdzania w obowiązках, tudzież innych przedmiotów, na zasadzie utwierdzonej przez Nas Ustawy, przytém załączonей. 2) Departament ma rozpocząć swoje czynności od 1-go Stycznia 1847 roku. 3) Sprawy, które na zasadzie tej Ustawy, powinny być rozstrzygana w Inspektorskim Departamencie, a które weszły już lub mogą wejść do Heroldyi przed 1-m Grudnia bieżącego roku, ma też Heroldya ostatecznie załatwić podług istniejącego porządku; o decyzjach zaś Heroldyi, mających nastąpić po otwarciu czynności Departamentu, P. Minister Sprawiedliwości udzielać będzie wiadomości Sekretarzowi Stanu, Zarządzającemu

вать по открытіи дѣйствій Департамента, Министръ Юстиціи сообщаетъ свѣдѣнія Статсъ-Секретарю, Управляющему Первымъ Отдѣленіемъ Собственной Канцеляріи Нашей, для дальнѣйшихъ распоряженій. 4) Всѣмъ мѣстамъ и вѣдомствамъ представленія свои о производствѣ въ чины за выслугу лѣтъ, какъ равно и по другимъ предметамъ, согласно Положенію присылать, послѣ 1-го Декабря сего года, къ разсмотрѣнію въ Инспекторскій Департаментъ Гражданскаго Вѣдомства, и 5) Съ открытіемъ дѣйствій сего Департамента, Министру Юстиціи войти установленнымъ порядкомъ съ представленіемъ о преобразованіи тѣхъ экспедицій Герольдіи, въ которыя поступали дѣла, отошедшія въ завѣдываніе Инспекторскаго Департамента Гражданскаго Вѣдомства.

(Въ слѣдующемъ Н-ръ мы сообщимъ главнѣйшіе пункты Образованія Инспекторскаго Департамента Гражданскаго Вѣдомства).

Генераль-Адъютантъ Адлербергъ въ отношеніи къ Г. Министру Юстиціи 10 минувшаго Іюля изъяснилъ, что онъ получивъ отъ Г. Генераль-Адъютанта Графа Орлова вѣдомствіе о сообщенномъ имъ Г. Управлявшему Министрствомъ Юстиціи Высочайшемъ повелѣніи относительно пополненія 9 ст. приложенія къ Уставу о предупрежденіи и пресѣченіи преступленій XIV т. Св. Зак. (изд. 1842 г.) повелѣніемъ, что на изданіе всякаго сочиненія, въ коемъ описываются событія, относящіяся до Его Императорскаго Величества и Особъ Августѣйшей Фамиліи, надлежитъ предварительно испрашивать Высочайшаго соизволенія чрезъ Министра Императорскаго Двора, и найдя съ своей стороны, что подобное распространеніе дѣйствій упомянутой статьи Св. Законовъ не на одніи только изданія повременныя, но и на цѣлыя книги, можетъ породить недоразумѣнія, въ свѣдѣніи коихъ и всѣ историческія сочиненія, болѣею частію обширныя, будутъ присылаемы на Цензуру Министра Двора, который не имѣетъ для того ни времени, ни средствъ, и вынужденъ будетъ просить объ опредѣленіи къ себѣ особаго Цензора, содержаніе коего повелѣло бы къ напрасной издержкѣ, представляя Государю Императору мнѣніе, что означенный законъ можетъ быть пополненъ, но съ нѣкоторымъ ограниченіемъ, состоящимъ въ томъ, чтобы кромѣ статей помѣщаемыхъ въ газетахъ и журналахъ объ Особѣ Императорскаго Величества и Членахъ Императорской Фамиліи, о придворныхъ торжествахъ и о съѣздахъ, доставляемыя были Ценсурными Комитетами на разсмотрѣніе Министра Императорскаго Двора только выписки изъ книгъ тѣхъ мѣстъ, въ коихъ описывается какое либо событіе или разсказывается анекдотъ до Особы Царствующаго Императора или Членовъ Августѣйшей Фамиліи относящіеся. Его Императорское Величество удостоилъ одобреніемъ такое предположеніе.

ИЗВѢСТІЯ СЪ КАВКАЗА.

Кисловодскъ, 16-го Августа 1846 года.

По донесеніямъ, полученнымъ въ послѣднее время, на всемъ протяженіи отъ Каспійскаго до Чернаго Моря, предположенный въ нынѣшнемъ году работы идутъ весьма успѣшно, и новое укрѣпленіе на рѣкѣ Дрыкъ-Су, не смотря на всѣ препятствія, коимъ былъ подверженъ во все время отрядъ Генераль-Майора Козловскаго, уже почти окончено и въ теченіе лѣта будетъ въ оборонительномъ положеніи; непріятель не предпринималъ нигдѣ ничего важнаго, а замыслы его со стороны Южнаго Дагестана и на Тушетію были разстроены съ одной стороны своевременнымъ движеніемъ Князя Аргутинскаго, а съ другой славнымъ отпоромъ, сдѣланнымъ храбрыми Тушинцами.

По прибытіи Самурскаго отряда на Турчидахъ, получено было свѣдѣніе, что многіе Дагестанскіе Наѣбы, съ большимъ ополченіемъ, подъ предводительствомъ бывшаго Султана Елисуѣйскаго Даниель-Бека, готовятся вторгнуться въ Джаро-Бѣлоканскій Округъ, и Князь Аргутинскій рѣшился предупредить ихъ намѣренія, угрожая непокорнымъ селеніямъ въ Дусаратъ и Тлезерухъ. 20-го Іюля отрядъ изъ 4-хъ батальоновъ при 4-хъ горныхъ орудіяхъ и нѣсколькихъ сотенъ конной и пѣшей туземной милиціи, выступилъ къ деревнѣ Косрадъ, лежащей у подошвы возвышеннаго хребта Таія. Послѣ трехдневнаго труднаго перехода по крутымъ горамъ и едва переходимымъ у-

I-мъ Oddziałemъ Własnej Naszej Kancelaryi, dla dalszych rozporządzeń. 4) Wszystkie władze i zarządy, przedstawienia swoje o podnoszeniu do rang za wysługę lat, jako też i z innych powodów, stosownie do Ustawy, przesyłać mają na rozpatrzenie do Inspektorskiego Departamentu Cywilnego Zarządu, i 5) Równa z otwarciem czynności tego Departamentu, P. Minister Sprawiedliwości uczynić ma przepisany porządkiem przedstawienie o reorganizacji tych ekspedycji Heroldyi, do jakich wchodziły sprawy, przechodzące teraz pod kierunek Inspektorskiego Departamentu Cywilnego Zarządu.

(Główniejsze punkta Ustawy o urządzeniu Inspektorskiego Departamentu Cywilnego Zarządu, udzielimy w następującym Numerze).

Jenerał-Adjutant Adlerberg, w odezwie do P. Ministra Sprawiedliwości, pod dniem 10-m Lipca wyraził, że otrzymał od P. Jenerał-Adjutanta Hrabiego Orłowa zawiadomienie o zakomunikowanym przez P. Zarządzającego Ministerstwem Sprawiedliwości Najwyższym rozkazem względem uzupełnienia art. 9 dodatku do Ustawy o zapobieganiu i łapaniu przestępstw Tom XIV Zb. Praw (wyd. 1842 r.) tѣm objaśnieniem, iż na wydanie wszelkiego dzieła, w którym opisują się wypadki, dotyczące Jego CESARSKIEJ MOŚCI tudzież Osób Najjaśniejszej Familii, potrzeba wprzód wyjednywać Najwyższe zezwolenie przez Ministra Dworu CESARSKIEGO, i znajdując ze swęj strony, że podobne rozciągnięcie przepisu pomienionego artykułu Zb. Praw, nie na same tylko pisma peryodyczne, lecz i na całe książki, może zrodzić wątpliwości, skutkiem których i wszelkie dzieła historyczne, po większej części obszerne, będą nadsyłane do cenzury Ministrowi Dworu, który nie mając na to ani czasu, ani środków, będzie musiał prosić o dodanie mu osobnego Cenzora, któregoby utrzymanie przyczyniło bezpotrzebnego kosztu, przedstawiał NAJJAŚNIEJszemu PANU opinią, iż wzmiankowane prawo może być uzupełnione, lecz z pewnym ograniczeniem, zależącym na tѣm, iżby oprócz artykułów, umieszczanych w gazetach i dziennikach o Osobie Jego CESARSKIEJ MOŚCI i Członkach Familii CESARSKIEJ, o uroczystościach i zjazdach u Dworu, Komitety Cenzury nadsyłały Ministrowi Dworu CESARSKIEGO do rozpatrzenia te tylko z książek wyjątki, w których się opisuje jakikolwiek wypadek lub opowiada się anegdota, dotyczące Osoby Panującego CESARZA lub Członków Najjaśniejszej Familii, Jego CESARSKA MOŚĆ raczył na takowy wniosek udzielić swe przyzwolenie.

WIADOMOŚCI Z KAUKAZU.

Kislowodsk, 16-go Sierpnia 1846 roku.

Według doniesień, w ostatnich czasach otrzymanych, roboty przedsięwzięte w roku bieżącym, na całej przestrzeni od morza Kaspijskiego do Czarnego, postępują nader śpiesznie, a nowa warownia, nad rzeczką Jaryk-Su, bez względu na wszelkie przeszkody, jakich doświadczał przez cały czas oddział Jenerał-Majora Kozłowskiego, już prawie ukończona i w ciągu lata będzie w stanie obronnym. Nieprzyjaciel nie przedsiębrał nigdzie nic ważnego, a zamachy jego od strony Dagistanu Południowego i na Tuszęcy zostały zniweczone, z jednej strony trafnym poruszeniem Xięcia Argutińskiego, a z drugiej, sławnym odporem walecznych Tuszyńców.

Po przybyciu oddziału Samurskiego na Turczydah, otrzymano doniesienie, że wielu Naibów Dagestańskich, ze znacznemi siłami, gotują się, pod wodzą byłego Suлтана Elisujskiego Daniel-Beka, wtargnąć do okręgu Dżaro-Bѣlokańskiego. Xiąże Argutiński postanowił uprzędzić ich zamiary, zagrażając buntowniczym wsiom w Dusraracie i Tlezeruchu. Dnia 20-go Lipca, oddział złożony z 4-ch batalionów, 4-ch dział górnych i kilku secin konnej i pieszej milicyi krajowej, ruszył ku wsi Kосрадъ, leżącej u stóp gór Tlija. Po trzydniowym trudnym pochodzie przez spadziste góry i zaledwie dostępne wąwozy, oddział Samurski doszedł nareszcie do wsi, zniszczwszy po drodze Dusrek i inne pięć wsi gminy Tlezeruchskiej.

щелямъ, Самурскій отрядъ достигнулъ сего селенія, уничтоживъ по дорогѣ Дусрекъ и другія пять деревень Тазерухскаго Общества. Между тѣмъ горцы, которые охотно и стойко дерутся только въ крѣпкихъ мѣстахъ, въ числѣ около десяти тысячъ, заняли почти неприступный хребетъ Тлія и укрѣпили его завалами.

25-го Іюля, Князь Аргутинскій-Долгорукій атаковалъ неприятельскую позицію двумя колоннами; въ первой, подъ начальствомъ Майора Григоркова, находились: одинъ батальонъ, рота Кавказскаго Стрѣковаго Батальона, два горныхъ орудія и пѣшая милиція; ей предназначено было овладѣть господствующею надъ всею мѣстностію и находившеюся на правомъ флангѣ Лезгинъ высотой; на которую можно взойти только по одной узкой тропинкѣ. Колонну эту подкрѣплялъ другой батальонъ, подъ начальствомъ Полковника Пляцъ-Бекъ-Кокума. Остальные регулярныя войска, составляя другую колонну, были поручены Подполковнику Трацевскому, и предназначались для занятія высоты на лѣвомъ флангѣ горцевъ. Конная милиція была поставлена правѣ колонны Подполковника Трацевскаго, ожидая минуты, когда ей можно будетъ преслѣдовать непріятеля. Майоръ Григорковъ первый пошелъ на штурмъ и встрѣтилъ самое упорное сопротивление: мѣстность не позволяла ему развить фронта, и не бѣде трехъ или четырехъ человекъ могли идти рядомъ по узкой тропинкѣ; но, не смотря на это, войска наши подошли на самое близкое разстояніе къ заваламъ. Между тѣмъ колонна Подполковника Трацевскаго двинулась впередъ, и, не смотря на непрерывный смертоносный огонь непріятеля, въ порядкѣ достигнула вершины крутой горы и штыками выбила Лезгинъ изъ заваловъ. Тогда Князь Аргутинскій, подкрѣпивъ Майора Григоркова батальономъ, оставшимся въ резервѣ подъ начальствомъ Полковника Пляцъ-Бекъ-Кокума, приказалъ сдѣлать рѣшительный натискъ, увѣнчавшійся полнымъ успѣхомъ. Овладевъ двумя главными пунктами позиціи, оставалось только преслѣдовать горцевъ, обратившихся въ бѣгство; конная милиція присоединилась къ нашей пѣхотѣ, и быстрое наступательное движеніе всего отряда довершило пораженіе непріятеля, разсѣявшагося по всѣмъ направленіямъ. Болѣе 300 труповъ осталось на мѣстѣ битвы, плѣнныхъ взято только 7 человекъ и захвачено неприятельскій значекъ. Съ нашей стороны убито: оберъ-офицеровъ 2, нижнихъ чиновъ 17, Ранено и контужено: штабъ-офицеръ 1, оберъ-офицеровъ 8, нижнихъ чиновъ 167 человекъ.

Послѣ этого рѣшительнаго дѣла, разсѣявъ силы и уничтоживъ намѣренія непріятеля, Князь Аргутинскій-Долгорукій возвратился на высоты Чуаръ, что недалеко отъ Турчидака, не встрѣтивъ нигдѣ непріятеля. Центральная сія позиція весьма удобна, какъ для защиты всего того края отъ покушеній, такъ и для наступательнаго движенія въ разныхъ направленіяхъ по первой надобности.

Въ половинѣ Іюля было получено свѣдѣніе, что Шамилъ выслалъ большое скопище, съ намѣреніемъ разорить Тушетію, если жители ея не согласятся уплатить ему подати, для сбора каковой онъ прислалъ уже своихъ тураховъ (сборщиковъ). Тушино-Пшаво-Хевсурскій Окружный Начальникъ, Майоръ Князь Челокаевъ, по первому о томъ извѣстію, собралъ милицію, дабы, въ случаѣ нападенія горцевъ, подать помощь атакованному селенію. Съ разсвѣтомъ 25-го Іюля, Богоскій и Дидойскій Наибы, съ восемью тысячами конныхъ, занявъ всѣ горы выше Лайскаго Поста, раздѣлились на три партіи, изъ коихъ одна направилась на селеніе Купелаутро, другая на селеніе Хирсо, а третья на пастуховъ, пасшихъ стада на Накудуртской Горѣ. Караульные Лайскаго Поста, отступивъ съ оного, извѣстили о нападеніи ружейными выстрѣлами ближайшія селенія. Непріятель, предавъ огню постъ, устремился на селеніе Купелаутро и Хирсо; но какъ Тушины, по свойственной имъ осторожности, всегда готовы встрѣтить непріятеля, то они изъ укрѣпленныхъ домовъ своихъ тотчасъ открыли ружейный огонь; между тѣмъ Помощникъ Окружнаго Начальника, Штабъ-Капитанъ Князь Макаевъ, подоспѣвъ на помощь съ Тушинами другихъ селеній; непріятель принужденъ былъ отступить и укрѣпился на горѣ Лай. Князь Макаевъ послалъ въ право съ нѣсколькими Тушинами старшину Ива-Уту-науры, для отрѣзанія Лезгинамъ дороги, а самъ съ остальными бросился на непріятеля. Тушины, сдѣлавъ ружейный залпъ, ударили въ шашки, выбили непріятеля

Тымеzasem гórale, którzy ochoczo i wytrwale biją się tylko w warownych miejscach, zajęli, w liczbie blisko dziesięciu tysięcy, prawie niedostępny grzbiet Tlija i obwarowali go zasiekami.

Dnia 25-go Lipca, Xiażę Argutiński uderzył na tę pozycyą nieprzyjacielską dwiema kolumnami. W piérwszój, pod dowództwem Majora Grygorkowa, znajdowało się: jeden batalion, kompania batalionu tyralierów Kaukaskich, dwa działa górne i milicya piesza; miała ona zajmąć panujące nad całem położeniem i znajdujące się na prawem skrzydle Lezgińców wzgórze, na które jedną tylko wąską scieżką wejść można. Kolumnę tę wspierał drugi batalion, pod dowództwem Półkownika, Płac-Bek-Kokuma. Pozostałe wojska regularne, składając drugą kolumnę, zostały poruczone Podpółkownikowi Tracewskiemu i przeznaczone do zajęcia wzgórza na lewém skrzydle Górali. Milicya konna była postawiona na prawo kolumny Podpółkownika Tracewskiego, czekając chwili, w której będzie mogła uderzyć na nieprzyjaciela. Major Grygorkow piérwszy poszedł do szturmu i napotkał najsilniejszy opór: miejscowość nie pozwoliła mu rozwinąć frontu, i nie więcej nad trzech lub czterech ludzi mogło iść obok po wąskiej scieżce; atoli nie zważając na to, wojska nasze podstąpiły jak można najbliżej pod zasieki. Tymczasem kolumna Podpółkownika Tracewskiego ruszyła na przód, a nie zważając na bezustanny i śmierć siejący ogień nieprzyjaciela, dosięgła w porządku wierchołka stromej góry i bagnietami wyparła Lezgińców z ich stanowiska. Wtedy Xiażę Argutiński, wsparłszy Majora Grygorkowa batalionem, pozostawionym w odwodzie pod wodzą Półkownika Płac-Bek-Kokuma, kazał przypuścić stanowczy atak, który uwieńczony został pomyślnym skutkiem. Opanowawszy dwa główne punkta pozycyi, pozostawało tylko ścigać uciekających Górali; milicya konna połączyła się z naszą piechotą, a szybkie poruszenie naprzód całego oddziału dokonało porażki nieprzyjaciela, który się rozproszył we wszystkich kierunkach. Przeszło 300 trupów pozostało na miejscu bitwy; w niewolę wzięto tylko 7 ludzi i zabrano znamię nieprzyjacielskie. Z naszej strony poległo: Ober-Oficerów 2, żołnierzy 17; ranionych i rązonych kontuzją: Sztab-Oficer 1, Ober-Oficerów 8, żołnierzy 167.

Po tak stanowczój rozprawie, rozproszywszy siły i zniweczywszy zamiary nieprzyjaciela, Xiażę Argutiński-Dolgoruki wrócił na wzgórze Cuar, niedaleko Turczydach, nie spotkawszy nigdzie nieprzyjaciela. Ta pozycja centralna nader jest dogodną, tak dla obrony całego kraju od zamachów, jako i dla poruszeń zaczepnych w różnych kierunkach, przy piérwszój potrzebie.

W połowie Lipca otrzymano doniesienie, że Szamil wysłał znaczną bandę, z zamiarem zburzenia Tuszcyci, jeżeli jój mieszkańcy nie zgodzą się na zapłacenie mu podatków, dla poboru których przysłał już swych turachów (poborców). Naczelnik Tuszino-Pszawo-Chewsurski, Major-Xiażę Czelokajew, za piérwszą o tém wiadomością, zebrał milicyą, aby w razie napadu górali, udzielić pomoc zagrożonej osadzie. Ze świtem dnia 25-go lipca, Naibowie: Bogoski i Didojski, z ośmiu tysiącami jeźdźców i piechoty, zajmawszy wszystkie góry powyżej posterunku Łajskiego, rozdzielili się na trzy partye, z których jedna obróciła się na wieś Kuszełaurto, druga na wieś Chirso, a trzecia na pasterzy, pasących стада на гórze Накудуртскіей. Straże posterunku Łajskiego, opuściwszy takowy, wystrzałami karabinowymi, spaliwszy pobliskie osady o napadzie. Nieprzyjacieli, spaliwszy posterunek, rzucił się na osady Kuszełaurto i Chirso; ale że Tuszyńcy, z właściwój im ostrożności, zawsze są w gotowości spotkać nieprzyjaciela, przeto rozpoczęli natychmiast, z swych obwarowanych domów, ogień karabinowy. Tymczasem Pomocnik Naczelnika Okręgowego, Sztab-Капитан Xiażę Makajew, pospieszył na pomoc z Tuszyńcami innych wiosek; nieprzyjaciel zmuszony był cofnąć się i obwarować na górze Łaj. Xiażę Makajew wysłał na prawo, z pewną liczbą Tuszyńców, starszynę Iwa-Utu-naury dla przecięcia drogi Lezgińcom, sam zaś rzucił się z pozostałymi na nieprzyjaciela. Tuszyńcy dawszy ognia, uderzyli z szablami w rękę, wyparowali nieprzyjaciela z pozycyi, zmusili go do ucieczki i gнали przez dzień cały, do samój gminy Didojskiej, Cendosko. W tej rozprawie Lezgińcy mieli mnó-

изъ позиции, обратили его въ бѣгство и гнали почти цѣлый день до самаго Дидойскаго Общества Пендоско. При этомъ Лезгинны потеряли множество раненыхъ и оставили на мѣстѣ 52 человѣка убитыхъ и много оружія, хлѣба и лошадей. Съ нашей стороны убито 4 и ранено 5 человѣкъ.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 16 Сентября.

Третьяго дня, изволили прибыть изъ С. Петербурга въ Потсдамъ: Ихъ Императорскія Высочества Великій Князь Константинъ Николаевичъ и Государыня Великая Княгиня Ольга Николаевна, Его Королевское Высочество Наслѣдный Принцъ Виртембергскій и Его Императорское Высочество Герцога Лейхтенбергскій.

Въ тотъ же день пріѣхали: изъ Шверина, Гросс-Герцога Мекленбургъ-Шверинскій, и изъ Штетина, Принцъ Фридрихъ Гессенскій.

17 Сентября.

Вчера Король и Королева выѣхали изъ дворца Санъ-Суси въ Эрдмансдорфъ. Того же числа, Высочія Особы, прибывшія изъ С. Петербурга, выѣхали оттуда вчера въ Штутгардъ.

Наслѣдникъ Шведскаго престола и принцъ Густавъ Шведскій, пріѣхали сюда изъ Стокгольма.

Изъ при-рейскихъ провинцій сообщаютъ, что виноградныя лозы въ нынѣшнемъ году покрыты такимъ множествомъ гроздовъ, что тамошніе старожилы не запомнятъ подобнаго обилія. Урожай превзошелъ самыя смѣлыя надежды винодѣлателей. На лѣвомъ берегу Рейна, въ герцогствѣ Нассаускомъ, грозды уже созрѣли и собираніе винограда окончено. Цѣна на винѣ понизилась. Въ Кобленцѣ снова зацвѣла вишня, а виноградная лоза пустила новые грозды, которыя вѣроятно осенью созрѣютъ.

Ф р а н ц і я

Парижъ, 12 Сентября.

Его Величество Король пріѣхалъ вчера въ Тюльери, и въ сопровожденіи принца Монпансьерскаго осматривалъ вновь строящуюся карусельскую галерею. Въ *Constitutionnel* полагаютъ, что при этомъ осмотрѣ дѣло шло объ устройствѣ нѣкоторыхъ частей зданія для удобнѣйшаго помѣщенія принца Монпансье.

Герцога Ріанзаресъ, пребывавшій здѣсь нѣкоторое время, отправился въ Мадридъ.

Въ *Journal des Débats* сообщаютъ изъ Брюсселя, что Донъ Эрикъ, въ сопровожденіи своего адъютанта, выѣхалъ въ Ганау изъ Остенде, гдѣ жилъ частнымъ образомъ. Гг Олозага и Кортива, равномѣрно проживавшіе въ Остенде, намѣрены также оставить этотъ городъ.

Флота капитанъ Лаво назначенъ губернаторомъ французскихъ владѣній въ Океаніи и королевскимъ комиссаромъ на островахъ Товарищества, вмѣсто контръ-адмирала Брюа, который просится во Францію.

Въ *Courrier Français* сообщаютъ, что между командиромъ французскаго военнаго брига, крейсировавшаго при берегахъ Мадагаскара, и командиромъ англійской корветты, произошло сильное недоразумѣніе, по поводу занятія Англичанами важнаго пункта при заливѣ Діего-Суари.

Въ Афинахъ учреждено, на иждивеніе французскаго правительства, училище, въ коемъ будутъ преподаваемы: греческій языкъ, Исторія и древности.

Говорятъ, что мароккскій Султанъ прислалъ въ Альжиръ офицера, съ уведомленіемъ, что Абд-эль-Кадеръ замышляетъ противъ него войну; почему проситъ, чтобы ему доставлена была возможность дѣйствовать общо съ французскими войсками противъ непріятеля.

Членъ французской академіи, знаменитый писатель, Г. Жуи, авторъ общезвѣстнаго „Парижскаго Пустынника“, недавно скончался.

14 Сентября.

Король Филиппъ препроводилъ будущему супругу Королевы Изабеллы, при поздравительномъ письмѣ, орденъ Почетнаго Легіона.

ство раненыхъ: на плацу оставили 52 poległych oraz mnóstwo broni, zboża i koni. Z naszej strony poległo 4, a raniono 5 ludzi.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P r u s s y a.

Berlin, 16 września.

Onegdaj raczyli przybyć z Petersburga do Potsdamu J.J. CC. WW. WIELKI XIĄŻĘ KONSTANTYN NIKOLAJEWICZ, WIELKA XIĄŻNA OLGA NIKOLAJEWNA z małżonkiem swoim J. K. Wysokością Następcą Tronu Wirtembergskim, i J. C. W. Xiążę Leuchtenbergski.

— Tegoż samego dnia przybył ze Szwerynu, Wielki Xiążę Meklenburgsko-Szwerynski, a Xiążę Fryderyk Hesseński, ze Szczecina.

Dnia 17 września.

Wczoraj Król i Królowa wyjechali z zamku Sanssouci do Erdmansdorf. Tegoż dnia, Dostojni Goście, przybyli z Petersburga, wyjechali do Sztutgardu.

— Następcą tronu Szwedzkiego i Xiążę Gustaw Szwedzki przybyli tu ze Sztokolmu.

— Donoszą z prowincyi Nadreńskich, że winnice po obu brzegach Renu taki w tym roku plon wydały, jak pamięć ludzka nie zasięga. Szecypy młode i dawniejsze okryte są obfitemi gronami, które przewyższają najpochlebniejsze nadzieje winiarzy. Na lewym brzegu Renu, w Xięstwie Nassauskim, winobranie jest już ukończone, gdyż grona oddawna dojrzały. Ceny win znacznie spadły. W Koblene, winna latorośl wydała nowe grona, które, jak się spodziewać można, w jesieni dojrzeją.

F r a n c y a.

Paryż, 12 września.

Król przybył wczoraj do Tuileryi i łącznie z Xięciem Montpensier oglądał nieukończoną jeszcze galerią karuzelską. *Constitutionnel* mniema, że odwiedziny te miały na celu rozważenie niektórych planów budowli, mających związek z przyszłym postanowieniem Xięcia Montpensier.

— Xiążę Rianzares, który tu czas niejaki bawił, wyjechał do Madrytu.

— *Journal des Débats* donosi z Bruxelli, że Don Enrique w towarzystwie swego adjutanta, wyjechał do Gandawy z Ostendy, gdzie żył bardzo prywatnie. PP. Olozaga i Cortina, którzy także w Ostendzie przebywali, chcą również opuścić to miasto.

— Kapitan okrętowy Lavaud, mianowany został Gubernatorem posiadłości francuzkich w Oceanii i kommissarzem Królewskim na wyspach Towarzyskich, w miejsce Kontr-Admirała Bruat, który upraszał o pozwolenie powrotu do Francyi.

— *Courrier Français* donosi, że między dowódcą francuzkiego wojennego brygu *Zebra*, krążącego przy brzegach Madagaskaru, i dowódcą angielskiej korwety, miała zajść zwawa kłótnia, z powodu osadzenia przez Anglików ważnego punktu przy odnodze Diego-Suary.

— W Atenach, rząd nasz założył i uposażył szkołę, francuzką, w której język francuzki, grecki, historia i starożytności wykładane będą.

— Mówią, że Cesarz Marokkański przysłał do Algieru jednego ze swoich oficerów, z uwiadomieniem, że Abdel-Kader gotuje się przeciw niemu do wojny: prosi zatem, żeby mu wolno było działać łącznie z wojskami francuzkiemi, dla odparcia wspólnego nieprzyjaciela.

— Członek Akademii Francuzkiej, znakomity pisarz, P. Jouy, autor znanego „Pustelnika Paryzkiego“, przeniósł się do wieczności.

Dnia 14 września.

Król Filip przesłał przyszłemu małżonkowi Królowej Izabelli, przy liście z powinszowaniem, wielką wstęgę Legii Honorowej.

— В *Constitutionnel* сообщают, что отъезд принца Мопансье в Мадрид, по предложению совета министров, отложен на несколько дней.

— Приготовленная в Брест эскадра выйдет еще в этом месяце в море; на ней отправится в Океан вновь назначенный туда губернатором капитан Лаво.

— Гаври перевезены вчера из тюрьмы Ла Роке в Тулон, на пожизненное заключение. Они ехали в повозке с 8 другими преступниками; но сидели от них отдаленно. Гаври до последней минуты ожидали прощения, и когда его заключали в кандалы, восклицали: „Боже мой, если бы я знал это!“ Еще до того он продал свою мастерскую сыну за 20,000 фр., для удовлетворения своих долгов.

— В *Journal des Debats* напечатана в первый раз длинная статья о обнаруживающемся во Франции движении приверженцев свободной торговли, в коей журнал этот объявляет себя решительно против протекционной системы и в пользу постепенного введения свободной торговли, но при этом, как всегда, дозволяет обстоятельства.

— В *Akhbar* пишут, что чиновник министерства иностранных дел, Г. Берри, прибыл из Танжера с депешами о разбитии пашах, захваченных Абд-эль-Кадером. Эмир требует выдачи четырех семейств, имеющих наибольшее влияние, и одиннадцати пашах Арабов, по своему выбору.

— Генерал командующий временно оранскою дивизиею получает предписание от исправляющего должность генерал-губернатора, чтобы он не извещал из Марокко пережидая к нему с возможною поспешностью, морем или сухим путем.

Страсбург, 8 Сентября.

Маневры, продолжавшиеся несколько недель, под начальством герцога Монпансьерского, вчера окончились. Во время маневров было много увеселений; балы сменялись одними за другими, и жители употребили всевозможные усилия, чтобы доказать преданность свою к царствующей фамилии. Гросс-герцог Фридрих Баденский проживал здесь пять дней, и был принят с особенным радушием. На смотре было до 70,000 зрителей.

Англия

Лондон, 12 Сентября.

Почти все здешние журналы, а также французские и испанские, не перестают толковать о бракосочетании Королевы Изабеллы и ее сестры Инфантины Лудовики. Английские журналы вообще извещают о совершенном свое удовольствие на счет выбора Инфанта Дона Франсиско д'Ассиса, в супруги Королевы; но совершенно в другом виде представляется ими вопрос относительно принца Монпансьерского, ко-его бракосочетание с испанскою Инфантиною, законною наследницею престола, в случае безпотомственности Королевы, возбуждает в высокой степени народную зависть в отношении к Франции, и опасение лишиться этим политического и торгового влияния, которым Англия доныне пользуется в Испании. В этом духе отзываются все здешние журналы, а между прочими и *Times*, который сначала впечатлившие это старался скрывать, а ныне сам решительно объявляет, что это бракосочетание, не только для интересов Англии, но даже для интересов самой Испании и Франции почтается в будущем вредным. Однако не смотря на то, никто здесь не сомневается в том, что Англия давно сопротивлялась сему не будучи; торговое сословие в Сити, довольно равнодушно смотрит на все это дело.

— По донесению журнала *Globe*, все Орегонская страна состоящая во владении Англии и Соединенных Штатов, разделена недавно Папою на 8 епископств. Г. Блаше, бывший доныне орегонским епископом, наименован ныне архиепископом. В последние числа Сентября он оставит Францию, в сопровождении 12-ти миссионеров и 8 монахов. На сей раз только два епископства в Орегоне будут замещены.

— Многие обстоятельства заставляют предполагать, что Англия решилась наконец открыть Японию для всемирной торговли, где ныне Голландцы имеют монополию, и в случае необходимости, для достижения сей цели, употребить даже силу оружия.

— *Constitutionnel* donosi, że wyjazd Xięcia Montpensier do Madrytu, w skutku rady Ministrów, odłożony został.

— Przygotowywana w Brest wyprawa, wypłynie jeszcze w tym miesiącu do wysp Markezas i odwiedzi do Oceanii nowo mianowanego Gubernatora, Kapitana Lavaud.

— Henry odwieziony został wczoraj z więzienia La-Roque do Tulonu na dożywotnie więzienie. Siedział w powozie odosobnionym z ośmiu innymi zbродniarzami. Aż do ostatniej chwili spodziewał się ulaskawienia, a gdy mu wkładano kajdany, zawołał żalostnie: „Ach Boże, gdybym to był wiedział!“ Przedtem jeszcze warstak swój sprzedał synowi za 20,000 fr. w celu zaspokojenia swych wierzycieli.

— *Journal des Debats* zawiera pierwszy raz długi artykuł o objawiającym się we Francji poruszeniu stronników wolnego handlu, w którym oświadcza się stanowczo przeciw systemowi protekcyjnemu i za powolnym zaprowadzeniem wolności handlowej, o ile tylko okoliczności dozwolą.

— *Akhbar* donosi, że urzędnik ministerstwa spraw zagranicznych, P. Bernie, przywiózł z Tangeru depesze o wymianie jeńców, znajdujących się jeszcze w ręku Abd-el-Kadera. Emir żąda wydania czterech rodzin największy wpływ mających i 11-tu osób według swego wyboru, z pomiędzy Arabów będących jeńcami francuzkimi.

— Generał dowodzący tymczasowie dywizją Oranska otrzymał rozkaz od zastępcy Gubernatora generalnego, aby wszystkie doniesienia z Marokko przysyłał mu jak najspieszniej morzem lub lądem.

Strasbourg, 8. września.

Cwiczenia wojenne, pod wodzą Xięcia Montpensier, kilka tygodni trwające, wczoraj ukończone zostały. Nie brakowało zabaw rozmaitego rodzaju. Bale następowały jeden po drugim, mieszkańcy bowiem chcieli przekonać Xięcia o przywiązaniu swym do panującej dynastji. Wielki Xięże Fryderyk Badeński bawił tu pięć dni i ciągle odbierał dowody życzliwości i przyjaźni sąsiedzkiej. Na wielkim przeglądzie znajdowało się przeszło 70,000 wi-
dzów.

ANGELIA

Londyn, 12 sierpnia.

Wszystkie prawie dzienniki tutejsze, równie jak francuzkie i hiszpańskie, nie przestają zajmować się kwestją małżeństwa Królowej Izabeli i jej siostry Infanki Ludwiki. Co do pierwszego, prasa angielska w ogólnosci wynurza zupełne swe zadowolenie z wyboru Infanta Don Francisco de Assis na małżonka Królowej; ale nie tak się rzecz ma z Xięciem Montpensier, którego projekt zasłużenia się z Infantką hiszpańską, prawna dziedziczka korony, w razie bezpotomnego zejścia Królowej, obudza w wysokim stopniu i dawną narodową względem Francji zawist, i bojaźń utracenia przez to politycznego i handlowego wpływu, jaki Anglia dotąd w Hiszpanji posiada. W tym duchu odzywają się wszystkie tutejsze dzienniki, a między innemi i *Times*, który z początku wrażenie to niejako łagodzić usiłował, a teraz sam nie waha się oświadczyć iż małżeństwo to, nie tylko dla interesu Anglii, ale nawet dla interesów samej Hiszpanji i Francji za szkodliwe na przyszłość uważa. Pomimo to atoli, nikt tu nie wątpi że rząd angielski wyraźnie temu przeciw się nie będzie. Ob. Hiszpania), a stan handlowy w City, obojętnym dość okiem na całą rzecz tę spogląda.

— Według dz. *Globe*, cały kraj Oregonu, w posiadłości Angielskiej i Stanów Zjednoczonych znajdujący się, został niedawno przez Papieża na 8 biskupstw podzielony. Xiądz Blanchet, który dotąd był Biskupem Oregonu, mianowany jest teraz Arcybiskupem. Opusci on przy końcu Września Francję w towarzystwie 12 misjonarzy i 8 zakonników. Tymczasowie dwa tylko biskupstwa w Oregonie mają być osadzone.

— Wiele okoliczności zdaje się zapowiadać, że Anglia postanowiła nakoniec Japonię, gdzie teraz Holendrzy mają monopol handlowy, otworzyć dla handlu całego świata, i w razie potrzeby, dla dopięcia tego celu, użyć nawet siły oręża.

Кажется настало время, когда Пий IX долженъ убѣдиться, что для доставленія прочнаго успѣха мудрымъ мѣрамъ его, нужны не одно снисхожденіе, но также и рѣшительная строгость. Всякій, кому хотя нѣсколько было извѣстно положеніе дѣлъ, могъ легко замѣтить, что самыя большія препятствія, какія встрѣчалъ на пути своемъ Папа, были ему противопоставлены его собственными чиновниками. И потому правительство постановило показать примѣръ, что оно такого рода преступниковъ не намѣрено оставлять ненаказанными. Въ слѣдствіе этого, фаэнцкому губернатору, Дру Този, велѣно явиться сюда въ судъ, а его мѣсто предоставлено адвокату Метаксъ, сыну извѣстнаго хирурга. Такая же участь постигла Г. Gorga, директора полиціи въ Фоліоньо, и Г. Дасті, занимавшаго въ Пезаро, такую же должность. Но несравненно болѣе обрадовались благомыслящіе, узнавъ, что кардиналы Ванничелли и Делла-Дженга оба отозваны также изъ легаций, первый изъ Болоньи, а второй изъ Урбино и Пезаро, и приглашены въ Римъ для оправданія. Судя по послѣднимъ происшествіямъ въ этихъ двухъ легатствахъ, пребываніе ихъ было неблагопріятно сколько для правительства, столько же и для жителей, и потому удаленіе упомянутыхъ кардиналовъ было обжымъ желаніемъ. Первый изъ нихъ еще недавно подалъ поводъ къ неудовольствію. Въ Болоньи, при всякомъ особенномъ случаѣ, народъ получаетъ по одному паоло милостыни; но на этомъ разъ, по злоупотребленію ли, или по худо понятой бережливости, ему роздали только половину небольшой суммы. Послѣ такого удержанія милостыни поступили жалобы на имя самаго Папы; обстоятельство это, вмѣстѣ со многими другими подобнаго рода, повлекло за собою отозваніе легата. Желательно, чтобы примѣръ этотъ былъ успѣшнымъ предостереженіемъ для другихъ. Если духъ народа всей Церковной Области отличается приверженностію къ Папѣ, и если онъ съ довѣріемъ ожидаетъ предстоящихъ реформъ, которыхъ требуетъ настоящее время, то съ другой стороны образовалась оппозиція изъ защитниковъ стараго порядка вещей, которые не хотятъ и слышать о какихъ либо реформахъ. Къ тому же, въ Лондонѣ и Парижѣ существуетъ пропаганда, неодобряющая ни амнистія, ни улучшенія въ Церковной Области, потому что объ оныя долженъ сокрушиться любимый планъ ея—соединеніе всей Италіи. Эта пропаганда распускаетъ слухи всякаго рода, и старается привлечь на свою сторону здѣшнее юношество. Лозунгомъ ей служить италійское Королевство; но какъ возстановить его, о томъ она нисколько не думаетъ. Значительное большинство народонаселенія не раздѣляетъ этихъ несбыточныхъ мечтаній: оно какъ сказано, вполне полагается на Папу, и даже помилованные являются достойными милостей Его Святѣйшества, что доказано ими при смятеніи, происшедшемъ на дняхъ въ Болоньи, причѣмъ они воспротивились попыткамъ недовольныхъ и успокоили разгоряченные умы.

— Кроме перемѣнъ вышепоименованныхъ чиновниковъ, слышно также и о другихъ, которые какъ здѣсь такъ и въ провинціяхъ, или совершенно удалены отъ занимаемыхъ ими должностей, или перемѣщены къ другимъ, или будутъ перемѣщены въ послѣдствіи. И такъ, вообще утверждаютъ, что въ продолженіе 8 или 10 дней, весь настоящій составъ статсъ-секретаріата, а также всѣ лица, входящія въ составъ канцеляріи римскаго губернатора, будутъ совершенно перемѣнены. Одинъ изъ прелатовъ, бывшій совѣтникомъ по военному министерству, долженъ былъ уступить свое мѣсто заслуженному офицеру наполеоновскихъ временъ; перемѣна эта доказываетъ, что Папа неоставляетъ того предпріятія, чтобы всѣ части управленія, неимѣющія никакой связи съ духовнымъ саномъ, ввѣрены были постепенно опытнымъ свѣтскимъ людямъ. Впрочемъ теперь производится, въ совершенной тишинѣ, такое множество значительныхъ перемѣнъ, что трудно указывать даже на важнѣйшія изъ нихъ. Демонстративномъ особенной предусмотрительности Папы почитаютъ также и то, что со времени обнародованія акта всепрощенія, всѣ полезнѣйшія для націи реформы публикуются не посредствомъ эдиктовъ и манифестовъ, порождающихъ слишкомъ восторженныя изъясненія публичной благодарно-

Здаже się, że przyszła chwila, w której Papież Pius IX musi się nareście przekonać, iż aby mądrym swym środkiem pomyślny zapewnić skutek, nie samej łagodności tylko i dobroci, lecz też i energicznej surowości potrzeba. Wszyscy widzący bliżej bieg rzeczy, mogli się przekonać naocznie, jak wszystkie przeszkody i zawady, które Papież za każdym krokiem, na drodze swojej spotyka, stawione mu są najczęściej przez własnych jego urzędników. Rząd więc postanowił dać przykład, że podobnego rodzaju przestępstw nie myśli znosić dalej bezkarnie. W skutek tego, Gubernator w Faenza, Dr. Tosi, oddany został pod sąd i powołany do Rzymu, a miejsce jego oddano Adwokatowi Metaxa, synowi sławnego chirurga. Podobny los spotkał Dyrektora Policji w Foligno, P. Gorga, i sprawującego tenże obowiązek w Pesaro, P. Dasti. Ale większą bez porównania radość sprawiła dobrze myślącym wiadomość, iż Kardynałowie Vannicelli i Della-Genga zostali usunięci także z posad Legatów, pierwszy w Bolonii, drugi w Urbino i Pesaro, i powołani dla usprawiedliwienia się do Rzymu. Sądząc po ostatnich wypadkach w tych prowincjach, położenie obu tych Pralatów było równie drażliwe względem rządu jak i względem mieszkańców, i przeto ich odwołanie było celem powszechnych życzeń. Prócz tego pierwszy z nich, niedawno jeszcze, dał nowy powód do niechęci ku sobie. W Bolonii jest zwyczaj, iż przy każdym ważniejszym zdarzeniu, ubodzy otrzymują po 1 paolu jałmużny; tą razą jednak, czy to skutkiem złej woli, czy zle zrozumianej oszczędności Legata, dano im tylko połowę i tak już niewielkiej summy. Skargi o to poszły do Rzymu, do samego Papieża, a okoliczność ta, dodana do wielu innych poprzednich, pociągnęła za sobą odwołanie Legata. Życzyć należy aby ten przykład był skuteczną przestrogą dla других. Jeśli albowiem ogólny duch ludu, w całym Państwie Kościelnym, odznacza się przywiązaniem i poświęceniem dla Papieża, i oczekuje z ufnością stosownej do czasu reformy; z drugiej atoli strony, utworzyła się przeciw niemu formalna opozycja, złożona ze stronników dawnego porządku rzeczy, a która ani chce słyszeć o żadnej jakiegokolwiek reformie. Trudność wynikająca ztąd dla rządu, pomnaża jeszcze znajdująca się w Paryżu i Londynie Propaganda rewolucyjna, niezadowolona również z amnestyi jak i ze wszystkich zmian i ulepszeń zaprowadzonych w Państwie Kościelnym, gdyż o nie właśnie rozbijają się ulubione jej plany połączenia całych Włoch w jedno. Ztąd też stronnicy jej nie przestają rozsiawać najdziwaczniejszych poglądów, ażeby umysły młodzieży na swoje stronę przeciągnąć. Hasłem ich jest: Królestwo Włoskie; ale jak je utworzyć, o tém bynajmniej nie myślą. Massa ludności nie podziela tych rojeń, a nawet jest im wręcz przeciwną, polegając całkiem, jak się rzekło, na Piusie IX. Amnestyiowani także okazują się godnymi tej łaski, czego dowiedli najlepiej w czasie niedawnego zaburzenia w Bolonii, które także z powodu nietrafnych rozporządzeń Kardynała Legata wynikło, a przyczem ci młodzi ludzie przyczynili się najwięcej do utrzymania porządku i uspokojenia rozognionych umysłów.

— Oprócz zmian wyżej pomienionych urzędników, słychać także ciągle o innych, którzy tak tu, jak na prowincjach, lub całkiem z posad swych usunięci, albo na inne tylko przeniesieni są, albo bydl mają. I tak głoszą powszechnie, iż w przeciągu 8 do 10 dni, cały dotychczasowy skład Sekretaryatu Stanu, jako też wszystkie osoby należące do wydziału Gubernatora Rzymu, zupełnie zmienione zostaną. Jeden z Pralatów, będący radcą w ministerstwie wojny, ustąpić musiał swego miejsca zastępcy oficerowi z czasów Napoleonich, i zmiana ta jest dowodem, iż Papież trwa w swym przedsięwzięciu, aby wszystkie gałęzie zarządu, nie mające żadnej styczności ze stanem duchownym, powierzać stopniowo doświadczonym ludziom świeckim. Zresztą massa ustawnych przemian i ulepszeń, które się odbywają w cichości, jest tak wielka, iż trudno jest choćby tylko najważniejsze po szczególe wymienić. Za dowód bacznej na wszystko przezorności Papieża, uważają także i to, że od czasu ogłoszenia aktu amnestyi, wszystkie najkorzystniejsze dla narodu reformy, ogłaszają się nie już za pośrednictwem edyktów i manifestów, jako wywołujących za nadto żywe wynurzenia wdzięczności publicznej; lecz tylko w prostej formie zwyczajnych okólników rządowych. Do takich należą właśnie: okólnik Kongregacyi Naukowej, tyczący się zmiany i ulepszenia teraźniejszego systematu wychowania w ogólności,

сти, но только посредством обыкновенных правительственных циркуляров. Къ такого рода циркулярамъ принадлежатъ: циркуляръ учебной конгрегации, относительно перемѣны и улучшенія настоящей системы воспитанія вообще, и въ особенности на счетъ основанія реальныхъ и религіозныхъ училищъ для народа; а равно циркуляръ кардинала статсъ-секретаря (См. N. 72 Вил. Вѣстн.), относительно открытія въ Римѣ центральныхъ учебныхъ заведеній: ремесленного и военного. Оба эти циркуляра, служащіе дополненіемъ другъ другу, стремятся къ одной великой цѣли, то есть, къ постепенному просвѣщенію народа свѣтомъ истинной вѣры и науки; къ возвышенію въ немъ чувства собственного его нравственного достоинства; къ облегченію средствъ для изученія полезныхъ ремеселъ, и наконецъ къ порожденію въ немъ трудолюбія и открытія ему поприща для честныхъ занятій. Съ этою цѣлію имѣетъ быть открытъ комитетъ, который молодыхъ людей, кончившихъ курсы въ упомянутыхъ заведеніяхъ, въ случаѣ недостатка частныхъ занятій, будетъ употреблять для публичныхъ земледѣльческихъ или ремесленныхъ работъ, произволящихся на счетъ правительства. Нежелаящіе посвящать себя ни одной изъ этихъ двухъ вѣтвей занятій, будутъ имѣть для образованія военно-учебное заведеніе, гдѣ будутъ учить не только дисциплинѣ и военному искусству, то также многимъ другимъ наукамъ, которыя какъ на военномъ такъ и на всякомъ другомъ поприщѣ, обезпечать для нихъ благосостояніе. Уже поговариваютъ также, что вскорѣ послѣдуетъ введеніе конскрипціи, и даже образованіе во всей Церковной Области національной гвардіи. Мѣра эта, кромѣ важнаго нравственного вліянія, которое произведетъ бы очищеніемъ страны отъ многочисленной массы праздноватающихся и бродягъ, доставила бы еще значительную пользу и сбереженіе для казны, которыя составляютъ главный предметъ всегдашней попечительности новаго Папы. Экономію эту Его Святѣйшество желаетъ также распространить, какъ утверждаютъ, и на церковныя празднества; и по сей то вѣрно причинѣ ничего еще не слышно о празднествѣ пріянія въ вѣдѣніе Его Святѣйшества латеранской церкви, которое должно было происходить въ первыхъ числахъ Сентября; теперь вѣтъ уже ни малѣйшаго сомнѣнія въ томъ, что празднество это будетъ происходить безъ малѣйшей, по возможности, роскоши.

— Известно, что къ 8 му Сентября, должны были воздвигнуты триумфальныя ворота на Корсо, чрезъ которыя Папа пройдетъ въ церковь Пресвятыя дѣвѣ-дель-Полопо къ Божественной Литургіи—по случаю праздника Рождества Богородицы. Папа узнавъ о вначатіи работъ, приказалъ немедленно приостановить ихъ; и только тогда, когда освѣдомился, что издержки по постройкѣ не отнесены на счетъ городскихъ доходовъ, но нужна для сего сумма собранная по добровольной подпискѣ зажиточныхъ Римлянъ, дозволивъ, по убѣдительнымъ просьбамъ окружающихъ лицъ, это намѣреніе привести въ исполненіе. Фактъ этотъ какъ ни незначителенъ, все таки доказываетъ, съ какимъ вѣжливымъ попеченіемъ Его Святѣйшество наблюдаетъ за всѣмъ. При предшествовавшемъ правленіи, совершенно было иначе. Когда Григорій XVI возвращался изъ путешествія въ Лоретто, велѣно было городу воздвигнуть колонну, которая, хотя исполнена была и безъ вкуса, но все таки стоила большихъ суммъ.

— Въ числѣ прелатовъ, кои управляютъ провинціями отличаются дѣйствіями въ духѣ Папы, называютъ Легата въ Чивитавеккіа, Монсиньора Риччи, коему за это общее мнѣніе предвѣщаетъ кардинальскую шапку.

— Монсиньоръ Балуффи, пиржискій архіепископъ, секретарь конгрегации епископовъ и чернаго духовенства, избѣженный по своей миссіи въ Новую Гренландію, гдѣ прожилъ нѣсколько лѣтъ въ качествѣ интернуція, назначенъ Папою имольскимъ епископомъ, коимъ управляетъ, какъ извѣстно, самъ Папа, до своего вступленія на престолъ. Кажется, что этотъ прелатъ будетъ вскорѣ возведенъ въ кардинальское достоинство.

— Секретарь консисторіи Монсиньоръ Коробли Бусси назначенъ въ должность помощника статсъ-секретаря, учрежденную нарочно для него.

и закладанія школъ realныхъ и религіозныхъ для люду; jako też okólnik Kardynała Sekretarza Stanu (Ob. N. 72 Kur. Wł.), ściągający się do założenia w Rzymie centralnych szkół: rzemieślniczej i wojskowej. Oba te okólniki, będące uzupełnieniem jeden drugiego, dążą równie do jednego wielkiego celu, to jest, do stopniowego oświecenia ludu światłem prawdziwej wiary i stosownej nauki; do podniesienia w nim uczucia jego własnej godności moralnej; do ułatwienia mu sposobności nabycia pożytecznych wiadomości rzemiosł, i nakoniec do obudzenia w nim zamiłowania pracy i otworzenia mu pola do godziwego zarobku. W tym celu ma być ustanowiony Komitet, który wychodząc z pomienionych szkół młodzi, w braku prywatnego zajęcia, używać ma do publicznych, rolniczych lub rzemieślniczych, kosztem rządu wykonywanych robót, stosownie do żądania i zdolności każdego. Niechcący się przykładać do żadnej z tych dwóch gałęzi, będą mieli utworzoną przed sobą szkołę wojskową, gdzie nie tylko w karności i sztuce wojennej, lecz też ćwiczyć się będą w wielu innych naukach i wiadomościach, które zarówno w stanie wojskowym jak i w innym zawodzie, potrafią im lepszy byt i powodzenie zapewnić. Jakoż mówią już powszechnie o mającym nastąpić wkrótce zaprowadzeniu konskrypcji, i nawet o utworzeniu w całym Kościelnym Państwie gwardji narodowych. Środek ten, oprócz wielkiego moralnego wpływu, jaki by wywarł przez oczyszczenie kraju z wielkiej masy próżniaków i włóczęgów, przyniosłby nadto znaczną korzyść i oszczędność dla skarbu, która jest zawsze jednym z najgłówniejszych przedmiotów troskliwości nowego Papieża. Oszczędność tę, Ojciec św. chce rozciągnąć również, jak powiadają, i do wystawy obrzędów kościelnych, i z tej to zapewne przyczyny, nie słychać nie dotąd o zapowiedzianej na początek Września uroczystości objęcia w posiadłość kościoła Laterańskiego, i niewątpliwą jest rzeczą, że się odbędzie z najmniejszym, jak być może, przepychem.

— Wiadomo, że na dzień 8 września, ma być wzniesiona brama tryumfalna na Corso, którędy Papież udawać się będzie w tym dniu do kościoła N. P. M. del Popolo, na wielkie nabożeństwo, z powodu uroczystości Narodzenia N. P. Papież dowiedziawszy się o rozpoczętych robotach, kazał je natychmiast zawiesić, i dopiero powziąwszy wiadomość, iż koszt budowy nie spada na miasto, lecz jest zebrany z dobrowolnych składek ludzi możnych, zezwolił, na usilne prośby otaczających siebie, aby rzecz przysła do skutku. Rys ten jakkolwiek drobny z siebie, nie mniej przeto jednak dowodzi, z jak przezorną i delikatną troskliwością Ojciec św. czuwa nad wszystkiem. Za przeszłych rządów działo się inaczej. Gdy Grzegorz XVI wracał z podróży do Loretu, nakazano było miastu zbudować kolumnę, która jakkolwiek bez gustu wykonana, znaczne jednak kosztowała summy.

— Pomiedzy Prałatami, którzy jako rządzący prowincji odznaczają się działaniem w duchu Papieża, wymieniają Legata w Civitavecchia, Monsignore Ricci, któremu też opinia publiczna wkrótce purpurę Kardynalską rokuje.

— Monsignore Baluffi, Arcybiskup w Pirgi, Sekretarz Kongregacji Biskupów i duchownych zakonnych, znany zaszczytnie z misji swojej do Nowej Grenady, gdzie jako Internuncjusz kilka lat bawił, mianowany został przez Papieża Biskupem w Imola; którym to Biskupstwem, jak wiadomo, zarządzał Papież aż do swego wstąpienia na tron. Zdaje się, że i ów Prałat otrzyma wkrótce purpurę Kardynalską.

— Mons. Corboli Bussi, Sekretarz Konsystorza, został Podsekretarzem Stanu: posada ta umyślnie została dlań utworzona.

Английский посланник получил, 29 го Августа, отвошение первого министра, отправленное ко всему дипломатическому корпусу съ извещением, что Королева рѣшилась вступить въ бракъ съ своимъ двоюроднымъ братомъ Инфантомъ. 30 го числа, тотъ же посланникъ отправилъ къ первому министру ноту, въ которой, извѣщая о получении циркуляра, присовокупляетъ, что онъ узналъ въ тоже время, хотя неофициально, что рѣшено также выдать Инфантину, сестру Королевы, за принца Монпансиерскаго. Этотъ совершенно неожиданный фактъ изумляетъ его тѣмъ болѣе, что правительство его, конечно, могло надѣяться, что проектъ, котораго возмѣщеніе вѣроятно будетъ принято британскими и другими европейскими дворами съ изумлениемъ, будетъ приведенъ въ исполненіе другими образомъ, болѣе соответствующимъ его важности. — Президентъ министровъ, г. Истурисъ, въ своемъ отвѣтѣ на эту ноту, данномъ вчера английскому посланнику, объявляетъ сначала, что онъ пользуется настоящимъ случаемъ, извѣщая его официально о предполагаемомъ бракосочетаніи Инфантины съ принцемъ Монпансиерскимъ, за симъ извѣщаетъ убѣжденіе, что союзъ сей повлечетъ за собою недоразумѣній между лондонскими и парижскими дворами, коихъ столь опасаются. „Но еслибы даже — присовокупляетъ г. Истурисъ — недоразумѣнія эти и произошли въ самомъ дѣлѣ, то все-таки обстоятельство это не имѣло бы никакого вліянія на постановленіе испанскаго кабинета, ибо каждая держава вправе дѣйствовать сообразно собственнымъ своимъ интересамъ, не затрудняясь нисколько отношеніями, какія могутъ произойти по сему поводу между другими державами. Впрочемъ, и такъ какъ испанское правительство никогда не вступало въ брачныя союзы царствующей въ Англіи фамилии, то и имѣть полное право требовать отъ английскаго правительства такой же уступчивости въ этомъ отношеніи. Английское посольство, того же дня, по получении сей ноты, отправило оную въ Лондонъ, куда сегодня отправился также чрезвычайный курьеръ посольства. Между тѣмъ изъ словъ английского посланника должно предполагать, что правительство его неограничится только безусловными представленіями противъ условленнаго бракосочетанію принца Монпансиерскаго съ Инфантиною.

Изъданное предписаніе, чтобы всѣ приготовления къ бракосочетанію Королевы и Инфантины, кончены были не позже 18 го числа, — и что, по распоряженію Говорителя, что Дожа Франциска д'Асизъ будетъ названъ генералъ-капитаномъ арміи. Во дворцѣ приготовляютъ помѣщеніе для инфанта Дона Франциска д'Асизъ.

8 Сентября.

Въ Государственной Газетѣ напечатано официальное извѣстіе, что брачный договоръ между инфантиною Луизою-Фердинандою и принцемъ Монпансиерскимъ подписанъ уже председателемъ министровъ, г-мъ Истурисомъ, и Французскимъ посланникомъ графомъ Брессономъ.

— Маркизь Мирафлоресъ назначенъ президентомъ сената на предстоящіе засѣданія.

— Королева Христина въ сопровожденіи супруга своего отправилась сегодня въ мѣсто рожденія его, Таранкону, находящееся въ 7 миль отъ Мадрида, дабы наводиться на праздникъ Богоматери, называемой мѣстными жителями de Rianzares. Супругъ Королевы, имѣющій титулъ герцога Ріанзаресъ, выстроилъ въ этомъ мѣстѣ великолѣпный дворецъ.

Египетъ.

Александрія, 29 Августа.

Мегмедъ-Али возвратился изъ своего путешествія 24 го числа, а вчера отправился къ Каиръ, куда прибудетъ также и Ибрагимъ-паша.

ВИЛЬНА въ Тип. О. Гликеберга — Печ. позвол. 20-го

Posel angielski otrzymał d. 29 okólnik Prezesa Ministrów, przesłany całemu Ciału Dyplomatycznemu, uwiadomijacy je o postanowieniu Królowej zaślubienia się ze swoim bratem stryjecznym. Dnia 30 tenże Posel doręczył Prezesowi Ministrów notę, w której zawiadamiając go o odebraniu okólnika, dodaje, że w tymże czasie, lubo nie drogą urzędową, dowiedział się o postanowionych zaślubinach Infanki z Xięciem Montpensier, i że to niespodziane faktum musi go tēm bardziej zadziwiać, iż dwór jego miał prawo spodziewać się, że projekt ten, który zapewne tak przez Londyński, jak i przez inne dwory Europejskie, z podziwieniem też przyjęty będzie, w inny sposób, ważności jego więcej odpowiedni, do skutku przyprowadzonym zostanie. Prezes Ministrów, P. Isturiz, w odpowiedzi swej na tę notę, danęj wczoraj Postowi angielskiemu, oświadcza naprzód, że korzysta z tej sposobności, aby go zawiadomić urzędownie o zamierzonym zameżciu Infanki z Xięciem Montpensier, poczem wynurza przekonanie, że związek ten nie pociągnie za sobą nieporozumień między dworami Londyńskim i Paryżkim, których się tak obawiają. Gdyby jednakże nawet, dodaje P. Isturiz, nieporozumienia te miały rzeczywiście nastąpić, akolwiekność ta nie miałaby żadnego wpływu na postanowienie gabinetu hiszpańskiego; albowiem każde mocarstwo ma prawo postępować według swego własnego interessu, nie troszcząc się bynajmniej o stosunki, jakie z tego powodu między dwoma innemi mocarstwami zajść mogą. Zresztą, ponieważ rząd hiszpański nie mieszał się nigdy do związków małżeńskich Familii panującej w Anglii, ma przeto wszelkie prawo domagać się od rządu angielskiego podobnejże delikatności w tym względzie. Poselstwo angielskie tegoż dnia, po otrzymaniu tej noty, przesłało ją do Lordrnu, dokąd dziś także udał się nadzwyczajny goniec poselstwa. Tymczasem z wyrażen Posła angielskiego wnosić można, że rząd jego nie ograniczy się na czynieniu bezskutecznych przedstawień przeciwko umówionemu zaślubieniu się Xięcia Montpensier z Infanką.

— Wydano rozkaz, aby wszelkie przygotowania do ślubu Królowej i Infanki ukonieczone były najdalej na d. 18 h. m.

— Infant Don Franciszek z Asizu ma być mianowany Kapitanem Generalnym armii. W zamku, przygotowują pokoje, przeznaczone na mieszkanie dla niego.

Dnia 8 września.

Dzisiejsza gazeta rządowa ogłosiła urzędowe uwiadomienie, że kontrakt ślubny między Infanką Ludwiką Ferdynandą a Xięciem Montpensier, przez Ercebispa Ministrów P. Isturiz i Posła francuskiego Hr. Bresson podpisany został.

— Margrabia Miraflores mianowany został Prezesem Senatu na przyszłe posiedzenie.

— Królowa Krysyna wyjechała dzisiaj z małżonkiem swoim do Taranconu, miejscą jego urodzenia a niedrogi od Madyry odległego, ochem znajdując się na uroczystości Panny Maryi, od mieszkańców de Rianzares nazwanej. Małżonek Królowej nosi tytuł Xięcia Rianzares i kazał w swoim grodzie rodzinnym wspaniały wystawić pałac.

Египетъ.

Alexandrya, 29 sierpnia.

Mehmed-Ali wrócił 24-go ze swojej podróży, a wczoraj udał się do Kairu, gdzie także Ibrahim-Basza pojedzie.

ВИЛЬНА въ Тип. О. Гликеберга — Печ. позвол. 20-го Сентября 1846 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. А. Мухомов.